

فقر و رابطه آن با عقب ماندگی

طاهره شیخ الاسلام

انسان برای رشد و پرورش استعدادهایش علاوه بر امکانات مادی، فکر آسوده و وقت آزاد می‌خواهد. وقتی جامعه‌ای به لحاظ مادی ضعیف بود و امکانات اندک آن نیز به بهای فقر اکثریتی از مردم جامعه در اختیار اقلیتی قرار گرفت، مردم نه تنها نگران آینده خویش می‌شوند، بلکه وقت و نیرو و فکرشان صرف تهیه اولین و ابتدایی ترین مایحتاج زندگی خواهد شد. در این صورت دیگر نه وقت آزاد برایشان می‌ماند و نه خیال آسوده‌ای که به خود و جهان اطراف خود بپردازند، تفکر کنند و استعدادهای خویش را کشف و آن‌ها را بارور سازند. بنابراین فقر مادی یک جامعه مُنجر به عقب ماندگی علمی و فکری آن جامعه می‌شود.

سعدی در هفت صد سال پیش از این به این مسأله چنین اشاره کرده است:

شب پراکنده خسب آن که پدید
 نبود وجه بامدادانش
 مور گرد آورد به تابستان
 تا فراغت بود زمستانش

و بطور حتم منظور از بامدادان نه تنها فردا که فرداها و به عبارتی تمامی عمر است و زمستان اشاره به زمان پیری ما انسان‌ها دارد.

تمایل به داشتن فرزندان زیاد که در

نهایتاً کار می‌خواهند و چون این امکانات برای آن‌ها فراهم نیست فقر و به دنبال آن فساد در جامعه بیشتر می‌شود. و در بیشتر اوقات فرزندی که به امید عصای دست زمان پیری والدین و برداشتن باری از روی دوش ناتوان آنان به‌وجود آمده‌اند، خود باری بر دوش آنان می‌شوند.

فساد ناشی از فقر تنها به خانواده‌های فقیر محدود نمی‌شود، بلکه اثرات

کشورهای فقیر، سنتی و ناامن، شاهد آن هستیم، در واقع یکی از راه‌های به وجود آوردن امنیت در زمان پیری است و برای همین است که در این جوامع فرزند به عصای دست تعبیر شده است. حاصل این نوع مبارزه با ناامنی، مُنجر به تولد میلیون‌ها انسان می‌شود که تا بخواهند به عصای دست والدینشان تبدیل شوند غذا، دارو، بهداشت، مسکن، آموزش، تربیت و

بخشی از معنویت و اخلاق تلقی کنیم، ملاحظه خواهیم کرد که دسترسی به آن نیز در چنین شرایطی میسر نخواهد بود که باز به قول سعدی:

ای گرفتار و پای بند عیال
دگر آسودگی مبند خیال
غم فرزند و نان و جامه و قوت
بازت آرد ز سیر در ملکوت
همه روز اتفاق می‌سازم
که به شب با خدای پردازم
شب چو عقد نماز می‌بندم
چه خورد بامداد فرزندم

و اگر در زمان زندگی شاعر مهمترین و اساسی ترین نگرانی مردم کمبود غذا بوده، امروزه بهداشت و آموزش و مسکن و شغل و بسیار چیزها را باید به آن اضافه نمود. توجه نیز داشته باشیم که وقتی می‌گوییم جایی برای رشد معنویت و اخلاق وجود نخواهد داشت، الزاماً بدین معنا نیست که معنویت بکلی از جامعه رخت بر می‌بندد، بلکه این مفهوم مورد نظر است که چنین شرایطی مناسب رشد و تقویت اخلاق و معنویت نیست. همه می‌دانیم که در هر شرایطی هر چند دشوار، هستند معدود کسانی که به برکت روح والا و شرافت و مقاومت ذاتی و وجودی خویش و یا تربیت خانوادگی نه تنها از محیط،

اگر ایمان و دین و عشق را مترادف معنویت و اخلاق و انسان دوستی بدانیم، ملاحظه خواهیم کرد که در متون مذهبی و ادبی ما به کرات به رابطه بین فقر و اخلاق اشاره شده است.

و آرامش یک فرد در گرو خوشبختی و آرامش جمع است.

اثرات منفی این ناامنی را از زاویه دیگری نیز می‌توان مورد بررسی قرار داد. طبیعتاً وقتی شب‌ها، پریشان خاطر خفتیم، فردا و فرداها خستگی و نگرانی خویش را با خود به کوچه و بازار و محل کارمان خواهیم برد و در آن جا نه تنها نخواهیم توانست ذهن و دل خویش را به کاری که به ما محول شده است بسپاریم، بلکه آثار آن همه خستگی، دل نگرانی و ناامیدی را در رفتار و برخورد ناسالم، عصبی و گاه توهین آمیزمان نسبت به دیگران نشان می‌دهیم، دیگرانی که آنان نیز چون ما گرفتار همین خستگی و ناامنی ذهنی و آشفستگی روحی هستند. و اگر معنویت را مهر ورزیدن به هم‌نوع و گره‌گشایی از کار یکدیگر معنا کنیم، می‌بینیم که معنویتی در جامعه وجود ندارد. از طرفی اگر رها شدن از قید و بندهای زندگی دنیوی و سیر و سیاحت در ملکوت خداوند را نیز

مُخَرَّب آن تمامی جامعه را در بر می‌گیرد. افراد جامعه انسانی به مثابه سلول‌ها یا اعضای مختلف یک بدن هستند، همانطور که اگر یکی از اعضای بدن یا بخشی از آن عفونی شود، عفونت آن به تدریج به سایر اعضا سرایت کرده و حیات شخص را به مخاطره می‌اندازد، به همان نحو وقتی بخشی از جامعه به فقر مبتلا می‌شود، فساد ناگزیر حاصل از آن یعنی دزدی، اعتیاد، فحشا و ... در جامعه رواج یافته و زندگی همگان را در معرض آلودگی و خطر قرار می‌دهد. و این همان است که سعدی به آن اینگونه اشاره دارد:

بنی آدم اعضای یک پیکرند
که در آفرینش ز یک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار
دگر عضوها را نیاپد قرار

آری ثروتمندان جوامع فقیر نیز قرار نخواهند یافت و به رشد درخوری نخواهند رسید که رشد، شکوفایی، خوشبختی

اسکای ویز آژانس مسافرتی

(713) 621-9300
Fax: (713) 621-9391

10500 Richmond @ Beltway
Houston, Texas 77042

C.I.P Available

Where in the world ... You Are Going?

نمایندگی شرکت های هوایی

- لوفتانزا • ک-ل-ام • ارفرانس • شرکت هواپیمایی ترکیه
- هواپیمایی جمهوری اسلامی • بریتیش اریوز • شرکت هواپیمایی اتریش
- شرکت هواپیمایی کویت • هواپیمایی امارات • هواپیمایی خلیج

با امکانات و قراردادهایی که بین اسکای ویز تراول و شرکت های بین المللی هوایی وجود دارد، مسافرین می توانند از نقاط مختلف جهان به مقصد خود مسافرت کنند

265/sky ways

ندارند و اشخاص ثروتمند در این جوامع نیز الزاماً با اخلاق و بافرهنگ نیستند.

از طرفی اگر ایمان و دین و عشق را مترادف معنویت و اخلاق و انسان دوستی بدانیم، ملاحظه خواهیم کرد که در متون مذهبی و ادبی ما به کرات به رابطه بین فقر و اخلاق اشاره شده است. عباراتی چون: «آدم گرسنه ایمان ندارد»، «وقتی فقر از دری وارد می شود دین از در دیگر خارج می شود»، «گرسنگی نکشیده‌ای که عاشقی را از یاد ببری» همه به نوعی به وجود این رابطه اشاره دارند.

با این ترتیب آیا حیاتی ترین کار برای کسانی که داعیه فرهنگ و اخلاق پروری در جامعه دارند، ریشه کن کردن فقر و برقراری عدالت اجتماعی نیست؟

tshey1v@yahoo.com.au

آیا حیاتی ترین کار برای کسانی که داعیه فرهنگ و اخلاق پروری در جامعه دارند، ریشه کن کردن فقر و برقراری عدالت اجتماعی نیست

اصولاً تقسیم غیرعادلانه ثروت مانند اینست که غذا و ویتامین هایی که وارد بدن شخص می شود در یک قسمت از بدن تجمع نموده و به رشد بی رویه آن قسمت بیانجامد. چنین فردی نه تنها به لحاظ فیزیکی غیرطبیعی و نازیبا به نظر می رسد، بلکه این عدم تجانس فیزیکی، تعادل روحی او را نیز بهم می زند. به همین خاطر است که کشورهای ثروتمندی که فاقد عدالت اجتماعی هستند، الزاماً در ردیف کشورهای پیشرفته قرار

آلودگی نمی پذیرند، بلکه خود پرچم دار مبارزه با نابسامانی ها نیز می شوند. بدون شک حرکت پیش رونده جوامع به سوی عدالت و امنیت و قانونمندی در طول تاریخ مدیون تلاش های این دسته از نوادر روزگار است.

اشاره به این نکته نیز ضروری است که هر جامعه ثروتمند یا خانواده مرفهی الزاماً با اخلاق نیست، به این دلیل که یکی از اساسی ترین عوامل رشد و پیشرفت انسان ها وجود عدالت اجتماعی است.

H & F Custom Remodeling

تعمیرات ساختمان • نقاشی ساختمان • نرده
کفپوش چوب • لوله کشی

Flooring • Dry Wall • Kitchen
Siding • Plumbing • Tile
Fencing • Painting

Tel: 281-496-1223
Cell: 281-814-6099
هوشنگ برزکار (Houshang)

Professional Satellite Installer

فروش و نصب گیرنده های دیجیتال و دوربین های امنیتی

مخصوص دریافت برنامه های تلویزیونی
فارسی، ترکی، کردی، عربی، هندی و رادیوهای فارسی زبان

دستگاه های جدید فول دیجیتال با گنجایش بیش از ۱۲۰۰ کانال

هوستون، آستین، سن آنتونیو، دالاس

"سهراب"

281-507-0662